

Den reviderade europeiska sociala stadgan

Upprättad i Strasbourg den 3 maj 1996

Inledning

Undertecknade regeringar, som är medlemmar i Europarådet,

som anser att Europarådets syfte är att åstadkomma en fastare enhet mellan dess medlemmar för att säkerställa och förverkliga de ideal och principer som är deras gemensamma arv och för att underlätta deras ekonomiska och sociala framåtskridande, särskilt genom att bevara och utveckla de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna,

som finner att Europarådets medlemmar enligt europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, undertecknad i Rom den 4 november 1950, samt dess tilläggsprotokoll, har kommit överens om att tillförsäkra sina befolkningar i nämnda konvention och tilläggsprotokoll angivna medborgerliga och politiska fri- och rättigheter,

som beaktar att enligt den europeiska sociala stadgan, som öppnades för undertecknande i Turin den 18 oktober 1961 och dess tilläggsprotokoll, Europarådets medlemsstater kom överens om att tillförsäkra sina befolkningar de däri angivna sociala rättigheterna i syfte att förbättra deras levnadsstandard och sociala välfärd,

som erinrar om att den ministerkonferens om de mänskliga rättigheterna som hölls i Rom den 5 november 1990 betonade behovet av att, å ena sidan, vidmakthålla den odelbara karaktären av alla mänskliga medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och att, å andra sidan, ge europeiska sociala stadgan ny kraft,

som är fast beslutna att, i enlighet med beslutet vid ministerkonferensen i Turin den 21 och 22 oktober 1991, modernisera och anpassa sakinnehållet i stadgan för att särskilt beakta de

genomgripande sociala förändringar som har ägt rum sedan texten till den antogs,

som erkänner fördelarna med att i en reviderad stadga avsedd att stegvis ersätta den europeiska sociala stadgan införliva de rättigheter som säkerställs i stadgan med ändringar och i tilläggsprotokollet 1988 samt att lägga till nya rättigheter,

har kommit överens om följande.

DEL I

Parterna erkänner att målet för den politik som de skall föra med alla lämpliga nationella och internationella medel skall vara att uppnå sådana förhållanden att följande rättsgrundsatser och principer kan förverkligas.

1. var och en skall ha möjlighet att förtjäna sitt uppehälle i ett fritt valt förvärvsarbete.
2. Alla arbetstagare har rätt till skäliga arbetsvillkor.
3. Alla arbetstagare har rätt till säkra och hälsosamma arbetsförhållanden.
4. Alla arbetstagare har rätt till skälig ersättning som är tillräcklig för att bereda dem och deras familjer en godtagbar levnadsstandard.
5. Alla arbetstagare och arbetsgivare har rätt att fritt organisera sig i nationella och internationella sammanslutningar för att tillvarata sina ekonomiska och sociala intressen.
6. Alla arbetstagare och arbetsgivare har rätt att förhandla kollektivt.

DEN REVIDERADE EUROPEISKA SOCIALA STADGAN

7. Barn och ungdom har rätt till särskilt skydd mot de risker i fysiskt och moraliskt hänseende som de är utsatta för.
8. Kvinnliga arbetstagare har rätt till särskilt skydd vid graviditet och barnsbörd.
9. Var och en har rätt till ändamålsenlig yrkesvägledning för att få hjälp att välja ett yrke som kan vara lämpligt med hänsyn till personliga anlag och intressen.
10. Var och en har rätt till ändamålsenlig yrkesutbildning.
11. Var och en har rätt att komma i åtnjutande av alla åtgärder som kan bidra till att ge honom eller henne bästa möjliga hälsotillstånd.
12. Alla anställda och deras anhöriga har rätt till social trygghet.
13. Den som saknar tillräckliga resurser har rätt till social och medicinsk hjälp.
14. Var och en har rätt att få tillgång till sociala tjänster.
15. Varje person med funktionshinder har rätt till oberoende, social integration och deltagande i samhällslivet.
16. Familjen, som är en grundläggande del i samhället, skall skyddas i socialt, rättsligt och ekonomiskt hänseende och dess utveckling skall värnas.
17. Barn och ungdom har rätt till nödvändigt skydd i socialt, rättsligt och ekonomiskt hänseende.
18. Medborgare i en part har rätt att utöva förvärvsarbete inom en annan parts territorium på samma villkor som denna parts egna medborgare i den mån starka ekonomiska eller sociala hänsyn inte föranleder annat.
19. Migrerande arbetstagare som är medborgare i en part och deras familjer har rätt till skydd och bistånd inom en annan parts territorium.
20. Alla arbetstagare har rätt till lika möjligheter och lika behandling i frågor avseende anställning och yrkesutövning utan diskriminering på grund av kön.
21. Arbetstagare har rätt till information och samråd inom företaget.
22. Arbetstagare har rätt att delta i avgöranden om och förbättring av arbetsförhållandena och arbetsmiljön i företaget.
23. Varje äldre person har rätt till socialt skydd.
24. Alla arbetstagare har rätt till skydd i fall av uppsägning.
25. Alla arbetstagare har rätt till skydd för sina fordringar om arbetsgivaren blir insolvent.
26. Alla arbetstagare har rätt till värdighet i arbetet.
27. Alla personer med familjeansvar som har eller önskar få anställning har rätt till det utan att utsättas för diskriminering och, så långt det är möjligt, utan att konflikt uppstår mellan anställningen och familjeansvaret.
28. Arbetstagarnas representanter i företagen har rätt till skydd mot åtgärder som är till men för dem och bör åtnjuta sådana villkor i arbetet så att de kan fullgöra sina uppgifter.
29. Alla arbetstagare har rätt till information och samråd vid genomförandet av kollektiva uppsägningar.
30. Var och en har rätt till skydd mot fattigdom och utslagning.
31. Var och en har rätt till bostad.

DEL II

Parterna åtar sig att på det sätt som stadgas i del III anse sig bundna av förpliktelse i följande artiklar och punkter.

Artikel 1 – Rätt till arbete

För att trygga den enskildes rätt till arbete åtar sig parterna

1. att betrakta det som en av sina viktigaste målsättningar och förpliktelser att uppnå och bibehålla en så hög och jämn sysselsättningsnivå som möjligt med sikte på att uppnå full sysselsättning.

2. att effektivt värna om arbetstagarnas rätt att förtjäna sitt uppehälle genom fritt valt förvärvsarbete,

3. att tillhandahålla avgiftsfri arbetsförmedling för alla arbetstagare,

4. att tillhandahålla eller främja nödvändig yrkesvägledning, yrkesutbildning och rehabilitering.

Artikel 2 – rätt till skäliga arbetsvillkor

För att trygga den enskilde arbetstagarens rätt till skäliga arbetsvillkor åtar sig parterna

1. att se till att skälig arbetstid per dag och vecka fastställs och att arbetsveckan förkortas efterhand som produktionsökning och andra omständigheter av betydelse medger det,

2. att se till att lön betalas för allmänna helgdagar,

3. att se till att en årlig betald semester om minst fyra veckor införs,

4. att eliminera de risker som är förenade med riskfyllda eller hälsofarliga arbeten och där det inte ännu har varit möjligt att eliminera eller i tillräcklig mån minska dessa risker, sörja för en förkortning av arbetstiden eller ge utökad betald semester för arbetstagare som är sysselsatta i sådan verksamhet,

5. att sörja för en veckovila som om möjligt sammanfaller med den veckodag som av tradition eller sedvänja i vederbörande land eller trakt är erkänd som vilodag,

6. att se till att arbetstagarna skriftligen så snart som är möjligt, och i alla händelser inte senare än två månader efter deras anställnings början, informeras om huvudvillkoren i anställningsavtalet eller anställningsförhållandet,

7. att se till att arbetstagare som utför nattarbete drar fördel av åtgärder som tar hänsyn till arbetets särskilda karaktär.

Artikel 3 – Rätt till säkra och hälsosamma arbetsförhållanden

För att trygga den enskildes rätt till säkra och hälsosamma arbetsförhållanden, åtar sig parterna i samråd med arbetsgivarnas och arbetstagarnas organisationer,

1. att utforma och genomföra en enhetlig nationell politik avseende säkerhet och hälsa på arbetsplatsen och arbetsmiljön och med jämna mellanrum göra en översyn av denna. Det främsta syftet med denna politik skall vara att förbättra säkerhet och hälsa på arbetsplatsen samt förebygga olycksfall och skador som uppstår till följd av, i samband med eller som inträffar under arbetet, särskilt genom att reducera de olycksrisker som finns inbyggda i arbetsmiljön.

2. att utfärda föreskrifter om säkerhet och hälsa,

3. att genom tillsyn sörja för att dessa bestämmelser efterlevs,

4. att främja fortgående utveckling av företagshälsovård med huvudsakligen förebyggande och rådgivande funktion för alla arbetstagare.

Artikel 4 – rätt till skälig lön

För att trygga den enskilde arbetstagarens rätt till skälig lön åtar sig parterna

DEN REVIDERADE EUROPEISKA SOCIALA STADGAN

1. att erkänna arbetstagarnas rätt till en lön som är tillräcklig för att erbjuda dem och deras familjer en godtagbar levnadsstandard,
2. att med förbehåll endast för särskilda fall erkänna arbetstagarnas rätt till förhöjd lön vid över-tidsarbete,
3. att erkänna manliga och kvinnliga arbetstgares rätt till lika lön för likvärdigt arbete,
4. att erkänna alla arbetstgares rätt till skäligen uppsägningstid vid anställningens upphörande,
5. att endast på de villkor och i den omfattning som stadgas i nationella lagar och förordningar eller som fastställs genom kollektivavtal eller skiljedom medge avdrag på lön.

Dessa rättigheter skall säkerställas antingen genom fritt ingångna kollektivavtal eller genom i författningsreglerad lönesättning eller på annat lämpligt sätt med hänsyn till nationella förhållanden.

Artikel 5 - Föreningsrätt

För att säkerställa eller främja arbetstagarnas och arbetsgivarnas frihet att bilda och tillhöra lokala, centrala eller internationella organisationer som tillvaratar deras ekonomiska och sociala intressen, åtar sig parterna att varken utforma eller tillämpa sin nationella lagstiftning på ett sådant sätt att denna frihet kränks. I vad mån de åtaganden som avses i denna artikel skall tillämpas på personer som tillhör polisväsendet skall bestämmas i nationella lagar och förordningar. Den princip som skall bestämma hur dessa åtaganden skall tillämpas på personer som tillhör krigsmakten och den utsträckning i vilken de skall tillämpas på personer i denna kategori skall ävenledes bestämmas i nationella lagar eller andra förordningar.

Artikel 6 – Kollektiv förhandlingsrätt

För att trygga arbetstagarnas och arbetsgivarnas rätt att förhandla kollektivt, åtar sig parterna

1. att främja gemensamt samråd mellan arbetstgare och arbetsgivare,
2. att, där så är nödvändigt och lämpligt, främja ett förfarande med frivilliga förhandlingar mellan, å ena sidan, arbetsgivarna eller deras organisationer och, å andra sidan, arbetstagarnas organisationer för att uppnå en reglering av arbetsvillkoren genom kollektivavtal,
3. att främja införande och tillämpning av ett lämpligt förfarande för förlikning och frivillig skiljedom i arbetstvister,

samt att erkänna

4. arbetstagarnas och arbetsgivarnas rätt att vidta kollektiva åtgärder i händelse av intressekonflikt, däri inbegripet strejk, om inte annat följer av förpliktelser enligt gällande kollektivavtal.

Artikel 7 – Rätt till skydd av barn och ungdom

För att trygga barns och ungdomars rätt till skydd åtar sig parterna

1. att fastställa den minimiålder som minderåriga skall ha uppnått för att få anställning till 15 år, dock att undantag härifrån får göras beträffande minderåriga som anlitas till särskilt angivna lättare arbeten som inte inverkar menligt på deras hälsa, moral eller uppfostran,
2. att fastställa att minimiåldern för att få anställning skall vara 18 år för särskilt angivna arbeten som anses vara riskfyllda eller hälsofarliga,
3. att föreskriva att personer som alltjämt är underkastade skolplikt inte får anlitas till arbete som hindrar dem att i full utsträckning tillgodogöra sig undervisningen,
4. att se till att arbetstiden för personer under 18 år begränsas med hänsyn till deras utveckling och särskilt till deras behov av yrkesutbildning,

5. att erkänna minderåriga arbetstagares och lärlingars rätt till skälig lön eller annan lämplig ersättning,

6. att se till att sådan tid på dagen som minderåriga arbetstagare med arbetsgivarens samtycke är frånvarande från arbetet på grund av yrkesutbildning betraktas som en del av arbetsdagen,

7. att se till att arbetstagare under 18 år kommer i åtnjutande av minst fyra veckors betald semester om året,

8. att se till att arbetstagare under 18 år inte anlitas till nattarbete med undantag för vissa i den nationella lagstiftningen angivna yrken,

9. att se till att särskilt skydd bereds minderåriga mot de risker i fysiskt och moraliskt avseende som de är utsatta för och i synnerhet mot risker som direkt eller indirekt härrör från deras arbete.

Artikel 8 – Rätt till skydd för arbetstagare vid graviditet och barnsbörd

För att trygga kvinnliga arbetstagares rätt till skydd vid graviditet och barnsbörd åtar sig parterna

1. att bereda kvinnliga arbetstagare tillfälle till ledighet om sammanlagt minst 14 veckor före och efter barnsbörd genom att tillförsäkra dem rätt antingen till betald ledighet, tillräckliga socialförsäkringsförmåner eller förmåner som betalas med allmänna medel,

2. att anse en arbetsgivares uppsägning av en kvinnlig arbetstagare som lagstridig om den sker under den tidsrymd som löper från den tidpunkt hon meddelar sin arbetsgivare att hon är gravid till slutet av hennes mödraledighet eller att säga upp henne vid en sådan tidpunkt att uppsägningstiden skulle löpa ut under nämnda period,

3. att tillförsäkra mödrar som ammar sina barn tillräcklig ledighet under arbetstid för detta ändamål,

4. att utfärda bestämmelser för nattarbete avseende gravida kvinnor, kvinnor som nyligen har fött barn eller ammar,

5. att förbjuda att gravida kvinnor, kvinnor som nyligen har fött barn eller som ammar anlitas till gruvarbete under jord eller varje annat arbete som är olämpligt på grund av dess riskfyllda, ohälsosamma eller ansträngande art och att vidta lämpliga åtgärder för att skydda dessa kvinnors rättigheter i frågor som rör anställningen.

Artikel 9 – Rätt till yrkesvägledning

För att trygga den enskildes rätt till yrkesvägledning åtar sig parterna att i mån av behov inrätta eller främja organ med uppgift att bistå alla, inbegripet handikappade, vid lösandet av problem i samband med yrkesval och yrkeskarriär med beaktande av vederbörandes individuella egenskaper i relation till de möjligheter som arbetsmarknaden erbjuder. Denna hjälp skall kostnadsfritt tillhandahållas såväl minderåriga, däribland skolbarn, som vuxna.

Artikel 10 – Rätt till yrkesutbildning

För att trygga den enskildes rätt till yrkesutbildning åtar sig parterna

1. att i mån av behov inrätta eller främja teknisk utbildning och yrkesutbildning för alla, däribland handikappade, i samråd med arbetsgivarnas och arbetstagarnas organisationer och att ge tillträde till högre teknisk utbildning och universitetsutbildning uteslutande på grundval av individens lämplighet,

2. att inrätta eller främja lärlingssystem och andra anordningar för utbildning av pojkar och flickor i olika yrken,

3. att i mån av behov inrätta eller främja

a) tillräckliga och lättillgängliga anordningar för utbildning av vuxna arbetstagare,

b) sådana särskilda anordningar för omskolning av vuxna arbetstagare som betingas av den tekniska utvecklingen eller nya tendenser på arbetsmarknaden,

4. att vid behov inrätta eller främja särskilda åtgärder för rehabilitering och återanpassning i arbetslivet av långtidsarbetslösa,

5. att på lämpligt sätt söka se till att tillgängliga anordningar till fullo utnyttjas, t.ex. genom att

a) sänka eller avskaffa alla slags avgifter,

b) bevilja ekonomiskt stöd i lämpliga fall,

c) i den normala arbetstiden inräkna tid som arbetstagaren på arbetsgivarens begäran under anställningen använder till kompletterande utbildning,

d) genom tillsyn i samråd med arbetsgivarnas och arbetstagarnas organisationer säkerställa såväl effektiviteten i lärlingssystemet och övriga utbildningssamordningar för unga arbetstagare som ett tillräckligt skydd för unga arbetstagare överhuvudtaget.

Artikel 11 – Rätt till skydd för den enskildes hälsa

För att trygga den enskildes rätt till skydd för sin hälsa åtar sig parterna att, antingen direkt eller i samarbete med offentliga eller privata organisationer, vidta de åtgärder som är nödvändiga bl.a. för

1. att så långt som möjligt undanröja orsakerna till ohälsa,

2. att lämna råd och upplysningar för befrämjande av god hälsa och uppmuntran till personligt ansvarstagande i hälsofrågor,

3. att så långt som möjligt förebygga uppkomsten av epidemier, folksjukdomar och andra sjukdomar samt olycksfall.

Artikel 12 - rätt till social trygghet

För att trygga den enskildes rätt till social trygghet åtar sig parterna

1. att inrätta eller upprätthålla ett system för social trygghet,

2. att bibehålla det sociala trygghetssystemet på en tillfredsställande nivå som åtminstone är likvärdig med den som fordras för ratificering av den europeiska balken om social trygghet,

3. att sträva efter att fortlöpande förbättra det sociala trygghetssystemet,

4. att genom slutandet av bilaterala eller multilaterala överenskommelser eller på annat sätt och med beaktande av de villkor som stadgas i sådana överenskommelser, garantera

a) likabehandling av medborgare i annan part med parts egna medborgare i frågor som rör rätt till social trygghet, inklusive rätten att behålla en förmån som utgår enligt lagstiftning om social trygghet, oavsett hur den som är berättigad till förmånen flyttar mellan parternas territorier,

b) förvärvandet, bibehållandet och återfåendet av ersättning enligt system för social trygghet genom åtgärder såsom sammanläggning av försäkrings- och anställningsperioder som fullgjorts enligt någon av parternas lagstiftning.

Artikel 13 – Rätt till social och medicinsk hjälp

För att trygga den enskildes rätt till social och medicinsk hjälp åtar sig parterna

1. att se till att personer som saknar och som inte genom egna ansträngningar eller på annat sätt kan skaffa sig tillräckliga medel för sin försörjning och som inte heller kan få sådana medel från ett socialförsäkringssystem, får nödvändig hjälp, samt vid sjukdom, den vård deras tillstånd kräver,

2. att se till att personer som åtnjuter sådan hjälp inte av den anledningen får vidkännas inskränkning i sina politiska eller sociala rättigheter,

3. att se till att alla skall kunna få den rådgivning och personliga hjälp av behöriga offentliga eller privata institutioner som behövs för att förebygga, avhjälpa eller lindra nöd för enskilda och familjer,

4. att, i överensstämmelse med sina förpliktelser enligt den i Paris den 11 december 1953 undertecknade konventionen om social och medicinsk hjälp, vid tillämpningen av de i punkterna 1-3 av denna artikel åsyftade bestämmelserna inte göra någon åtskillnad mellan egna medborgare och medborgare i annan part som lagligen uppehåller sig inom deras territorier.

Artikel 14 – Rätt att få tillgång till social tjänster

För att trygga den enskildes rätt att få tillgång till sociala tjänster åtar sig parterna

1. att främja eller vidta åtgärder för att inrätta organ som med de inom socialvården brukliga metoderna arbetar för såväl individernas som samhällsgruppernas välfärd, utveckling och anpassning till den sociala miljön,

2. att uppmuntra enskilda individer samt frivilliga och andra organisationer att delta i att inrätta och vidmakthålla sådana organ.

Artikel 15 – Rätt till oberoende, social integration och deltagande i arbetslivet för personer med funktionshinder

För att trygga rätten till oberoende, social integration och deltagande i arbetslivet för personer med funktionshinder utan avseende på deras ålder samt arten av och orsaken till deras funktionshinder, åtar sig parterna särskilt

1. att vidta nödvändiga åtgärder för att bereda personer med funktionshinder vägledning, undervisning och yrkesutbildning när så är möjligt inom ramen för de allmänna systemen, eller, när detta

inte är möjligt, genom statliga eller privata specialinstitutioner,

2. att främja deras tillgång till anställning med alla medel som syftar till att uppmuntra arbetsgivare att anställa och i sin tjänst behålla personer med funktionshinder inom den normala arbetsmiljön och att anpassa arbetsförhållandena till deras behov eller, då funktionshindrets art omöjliggör detta, genom att tillhandahålla eller inrätta skyddat arbete anpassat till graden av funktionshinder. I vissa fall kan sådana åtgärder kräva att särskilda arbetsförmedlingsorgan och stödfunktioner inrättas.

Artikel 16 – Rätt till socialt, rättsligt och ekonomiskt skydd för familjen

För att trygga att familjen, som är en grundläggande del i samhället, kommer i åtnjutande av vad som behövs för sin fulla utveckling, åtar sig parterna att i ekonomiskt, rättsligt och socialt hänseende främja familjelivet med sådana medel som sociala förmåner och familjebidrag, skattepolitiska åtgärder, främjande av byggande av bostäder, bidrag till nygifva samt andra ändamålsenliga åtgärder.

Artikel 17 – Rätt till socialt, rättsligt och ekonomiskt skydd för barn och ungdomar

För att trygga barns och ungdomars rätt att växa upp i en omgivning som uppmuntrar full utveckling av deras personlighet och fysiska och mentala förmåga, åtar sig parterna att direkt eller i samarbete med offentliga och privata organisationer vidta alla ändamålsenliga och nödvändiga åtgärder avsedda

1. a) att trygga att barn och ungdomar, med hänsynstagande till deras målsmäns rättigheter och skyldigheter, får den omvårdnad, hjälp, undervisning och yrkesutbildning de behöver, särskilt genom att ombesörja att institutioner och service inrättas som är ändamålsenliga för dessa syften,

b) att skydda barn och ungdomar mot försumelse, våld och utnyttjande,

c) att tillhandahålla skydd och särskild hjälp från samhällets sida till barn och ungdomar som tillfälligt eller varaktigt saknar stöd från familjen,

2. att till barn och ungdomar tillhandahålla gratis undervisning i grundskolan och gymnasieskolan samt att uppmuntra regelbunden närvaro i skolan.

Artikel 18 – Rätt att utöva förvärvsarbete inom annan parts territorium

För att trygga rätten att utöva förvärvsarbete inom annan parts territorium åtar sig parterna

1. att tillämpa gällande bestämmelser i liberal anda,

2. att förenkla gällande formaliteter och att minska eller avskaffa stämpelavgifter och andra avgifter som åvilar utländska arbetstagare eller deras arbetsgivare,

3. att var för sig eller gemensamt uppmjuka de bestämmelser som reglerar anställning av utländska arbetstagare,

samt att erkänna

4. sina medborgare rätt att lämna landet för att ta förvärvsarbete inom annan parts territorium.

Artikel 19 – Rätt till skydd och hjälp för migrerande arbetstagare och deras familjer

För att trygga migrerande arbetstagares och deras familjers rätt till skydd och hjälp inom annan parts territorium, åtar sig parterna

1. att inrätta eller låta inrätta fullgod och kostnadsfri hjälp till sådana arbetstagare, särskilt i fråga om tillgång till vederhäftig information, och att, så långt nationella lagar och förordningar medger det, vidta alla lämpliga åtgärder för att motverka vilseledande propaganda rörande in och utvandring.

2. att inom gränserna för sin behörighet vidta lämpliga åtgärder för att underlätta ifrågavarande

arbetstagares och deras familjers avfärd, resa och mottagande och att tillhandahålla dem nödvändig hälso- och sjukvård och goda hygieniska förhållanden under resan,

3. att i den mån så behövs främja samarbete mellan statliga och privata sociala institutioner i utvandrings- och invandringsländerna,

4. att, i den mån sådana förhållanden regleras genom lagar eller andra förordningar eller står under kontroll av en administrativ myndighet, tillförsäkra ifrågavarande arbetstagare som lagligen vistas inom deras territorier en behandling som inte är mindre förmånlig än den som tillkommer de egna medborgarna i fråga om

a) lön och övriga anställnings- och arbetsförhållanden,

b) medlemskap i fackliga organisationer och rätt att åtnjuta i kollektivavtal fastställda förmåner,

c) bostad,

5. att tillförsäkra ifrågavarande arbetstagare som lagligen vistas inom deras territorier en behandling som inte är mindre förmånlig än den som tillkommer deras egna medborgare i fråga om skatter och avgifter som hänför sig till arbetstagarna,

6. att i möjligaste mån underlätta för en utländsk arbetstagare att återförenas med sin familj om denne själv har tillstånd att bosätta sig i det mottagande landet,

7. att tillförsäkra ifrågavarande arbetstagare som lagligen vistas inom deras territorier en behandling som inte är mindre förmånlig än den som tillkommer deras egna medborgare vid rättsligt förfarande i samband med frågor som avses i denna artikel,

8. att garantera att ifrågavarande arbetstagare som lagligen är bosatta inom deras territorier inte utvisas annat än om de utgör en fara för den nationella säkerheten eller förbryter sig mot allmän ordning eller moral,

9. att medge utförelse inom i lag förskrivna gränser av så stor del av ifrågasatt gränser arbetstagarers arbetsförtjänster och besparingar som de själva önskar,

10. att i lämpliga delar utsträcka skydd och hjälp som avses i denna artikel till att omfatta migrerande personer som utövar självständig förvärvsverksamhet,

11. att främja och möjliggöra undervisning för migrerande arbetstagare och deras familjemedlemmar i den mottagande statens nationella språk eller, om det finns flera språk, i ett av dessa,

12. att främja och så långt som möjligt underlätta undervisningen i den migrerande arbetstagarens modersmål för dennes barn.

Artikel 20- Rätt till lika möjligheter och lika behandling i frågor som rör anställning och yrkesutövning utan diskriminering på grund av kön

För att trygga rätten till lika möjligheter och lika behandling i frågor som rör anställning och yrkesutövning utan diskriminering på grund av kön, åtar sig parterna att erkänna denna rätt och att vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa och främja tillämpningen av den på följande områden:

- tillträde till anställning, skydd mot uppsägning samt återanpassning till arbetslivet,
- yrkesvägledning, yrkesutbildning, vidareutbildning och rehabilitering,
- anställningsvillkor och arbetsförhållanden, inbegripet lön,
- karriärutveckling inbegripet befordran.

Artikel 21- Rätt till information och samråd

För att trygga arbetstagarens rätt till information och samråd inom företaget, åtar sig parterna att anta eller främja åtgärder som möjliggör för arbetstagare eller deras representanter att, i enlighet med nationell lagstiftning och praxis,

a) hållas informerade på ett lättfattligt sätt, regelbundet eller vid lämplig tidpunkt, om det ekonomiska och finansiella läget i det företag där de är anställda, varvid viss sådan information vars röjande skulle kunna vara till skada för företaget får undanhållas eller behandlas förtroligt, och

b) beredas tillfälle att i god tid samråda om föreslagna beslut som skulle kunna inverka avsevärt på arbetstagarnas intressen, särskilt om beslut som skulle kunna få betydande inverkan på sysselsättningsläget i företaget.

Artikel 22- Rätt att delta i avgöranden om och förbättring av arbetsförhållandena och arbetsmiljön

För att trygga arbetstagarnas rätt att delta i avgöranden om arbetsförhållanden om arbetsmiljön inom företaget och förbättring av dessa, åtar sig parterna att anta eller främja åtgärder som möjliggör för arbetstagarna eller deras representanter att i enlighet med nationell lagstiftning eller praxis bidra till

a) avgöranden om arbetsförhållandena, arbetsorganisation och arbetsmiljön och förbättring av dem,

b) skydd av hälsa och säkerhet inom företaget,

c) inrättande av sociala och sociokulturella tjänster och arrangemang inom företaget,

d) övervakning av att föreskrifterna om dessa frågor iakttas

Artikel 23- Rätt till socialt skydd för äldre

För att säkerställa äldre människors rätt till socialt skydd, åtar sig parterna att anta eller främja, direkt eller i samarbete med offentliga eller privata organisationer, lämpliga åtgärder avsedda särskilt

Att möjliggöra för de äldre att så länge som möjligt förbli fullvärdiga samhällsmedlemmar genom

a) att tillhandahålla lämpliga resurser som sätter dem i stånd att föra ett värdigt liv och att spela en

aktiv roll i det offentliga, det sociala och det kulturella livet,

b) att tillhandahålla information om tjänster och arrangemang som de äldre har tillgång till samt om deras möjligheter att utnyttja dem; att möjliggöra för de äldre att fritt välja livsstil och föra ett oberoende liv i den omgivning som de är förtroagna med så länge de önskar och kan genom

a) att tillhandahålla bostäder som passar för deras behov och hälsotillstånd eller lämpligt stöd för anpassning av deras bostäder,

b) hälsovård och tjänster som deras tillstånd kräver;

att tillförsäkra äldre som bor på institutioner lämpligt stöd med hänsyn till deras privatliv, samt delaktighet i beslut som rör levnadsförhållandena på institutionen.

Artikel 24- Rätt till skydd vid uppsägning

För att trygga arbetstagarens rätt till skydd vid uppsägning åtar sig parterna att erkänna

a) alla arbetstagares rätt att inte bli uppsagda utan giltigt skäl som har samband med deras duglighet eller uppförande eller som har sin grund i de krav som verksamheten ställer i företaget eller förvaltningen,

b) rätt till fullgod ekonomisk ersättning eller annan vederbörlig gottgörelse till arbetstagare som har blivit uppsagda utan giltigt skäl.

I detta syfte åtar sig parterna att säkerställa att en arbetstagare som anser sig ha blivit uppsagd utan giltigt skäl skall ha rätt att få uppsägningen prövad av ett opartiskt organ.

Artikel 25- Rätt till skydd av arbetstagarens fordringar vid händelse av arbetsgivarens insolvens

I syfte att säkerställa ett effektivt utövande av arbetstagarnas rätt till skydd för sina fordringar i

händelse av arbetsgivarens insolvens, åtar sig parterna att föreskriva att arbetstagarnas fordringar på grund av anställningsavtal eller anställningsförhållanden skall garanteras genom ett garantiinstitut eller genom någon annan form av effektivt skydd.

Artikel 26- Rätt till värdiga arbetsförhållanden

För att trygga alla arbetstagares rätt att åtnjuta skydd för sin värdighet i arbetet, åtar sig parterna att i samråd med arbetsgivarnas och arbetstagarnas organisationer

1. att verka för medvetenhet om, information om och åtgärder till förebyggande av sexuella trakasserier på arbetsplatsen eller i samband med arbetet, förebygga sådant beteende samt vidta alla lämpliga åtgärder för att skydda arbetstagarna från detta,

2. främja uppmärksamheten på och informationen om upprepat klandervärdt eller uppenbart skadligt och aggressivt beteende riktat mot enskilda arbetstagare på arbetsplatsen eller i samband med arbetet, förebygga sådant beteende samt vidta alla lämpliga åtgärder för att skydda arbetstagarna från detta.

Artikel 27- Rätt till jämställdhet för arbetstagare med familjeansvar

För att trygga jämställdhet mellan manliga och kvinnliga arbetstagare med familjeansvar och mellan sådana arbetstagare och andra arbetstagare, åtar sig parterna

1. att vidta lämpliga åtgärder för att

a) möjliggöra för arbetstagare med familjeansvar att skaffa sig och behålla en anställning samt att återuppta anställning efter frånvaro orsakad av familjeansvar; i dessa åtgärder innefattas yrkesvägledning och yrkesutbildning,

b) beakta deras behov i fråga om anställningsvillkor och social trygghet,

c) utveckla eller främja offentlig och privat social service, särskilt barndaghem och andra former av barnomsorg,

2. att tillhandahålla möjligheter för envar av föräldrarna att efter en tid av mödraledighet få familjeledighet för vård av barn, varvid ledighetens längd och förutsättningarna för den skall bestämmas i enlighet med nationella lagar, kollektivavtal eller praxis,

3. att säkerställa att familjeansvar i sig själv inte skall utgöra giltig orsak för uppsägning.

Artikel 28 – Rätt för arbetstagarrepresentanter till skydd inom företag och åtgärder för att underlätta för deras verksamhet

För att trygga arbetstagarnas representanters rätt att kunna fullgöra sina uppgifter, åtar sig parterna att se till att de i företaget

a) åtnjuter effektivt skydd mot åtgärder som kan vålla dem men, däri inbegripet uppsägning på grund av deras ställning eller verksamhet som arbetstagarrepresentanter inom företaget,

b) får åtnjuta sådana villkor i arbetet som gör det möjligt för dem att fullgöra sina uppgifter snabbt och effektivt, varvid hänsyn skall tas till de nationella särdragen i förhållandet mellan parterna på arbetsmarknaden samt till vederbörande företags behov, storlek och möjligheter.

Artikel 29 – Rätt till information och samråd vid kollektiva uppsägningar

För att trygga arbetstagarnas rätt till information och samråd i samband med kollektiva uppsägningar, åtar sig parterna att säkerställa att arbetsgivarna informerar arbetstagarnas representanter och samråder med dem i god tid före sådana kollektiva uppsägningar om sätt och metoder att undvika dessa eller begränsa dem och mildra deras verkningar, t.ex. genom att vidta åtföljande sociala åtgärder med särskilt syfte att underlätta omplacering och omskolning av de berörda arbetstagarerna.

Artikel 30 – Rätt till skydd mot fattigdom och social utslagning

För att trygga den enskildes rätt till skydd mot fattigdom och social utslagning åtar sig parterna

a) att vidta åtgärder inom ramen för en samordnad helhetssyn för att främja att personer som lever i eller som riskerar att komma i ett läge av social utslagning eller fattigdom, liksom deras familjer, faktiskt får tillgång särskilt till sysselsättning, bostad, yrkesutbildning, utbildning, kultur samt rätt till social och medicinsk hjälp,

b) att göra en översyn av dessa åtgärder för att vid behov kunna anpassa dem.

Artikel 31 – Rätt till bostad

För att trygga att den enskilde i praktiken kommer i åtnjutande av rätt till bostad, åtar sig parterna att vidta åtgärder som syftar till

1. att främja tillgången till bostäder med rimlig standard,

2. att förebygga och minska hemlösheten i syfte att successivt undanröja den,

3. att göra bostäder ekonomiskt tillgängliga för personer som saknar tillräckliga medel.

DEL III

Artikel A – Åtaganden

1. Varje part åtar sig, under hänsynstagande till vad som stadgas i artikel B nedan,

a) att betrakta del I av denna stadga som en förklaring om de mål som parten med alla lämpliga medel skall söka förverkliga i enlighet med vad som stadgas i den inledande punkten av nämnda del,

b) att anse sig bunden av åtminstone sex av de följande nio artiklarna i del II av denna stadga,

nämligen artiklarna 1, 5, 6, 7, 12, 13, 16, 19 och 20,

c) att anse sig bunden av ytterligare ett antal artiklar eller numrerade punkter i stadgans del II, som den får utvälja, dock att det sammanlagda antalet artiklar eller numrerade punkter som skall vara bindande för parten inte får understiga 16 artiklar eller 63 numrerade punkter.

2. De artiklar och punkter som utvalts i enlighet med punkt 1 b och c i denna artikel skall meddelas till Europarådets generalsekreterare samtidigt som vederbörande part deponerar sitt ratifikations- godtagande- eller godkännandeinstrument.

3. Varje fördragsslutande part får vid senare tidpunkt genom ett till generalsekreteraren ställt meddelande förklara sig bunden av andra artiklar eller numrerade punkter i stadgans del II än av dem som den redan godtagit i enlighet med vad som stadgas i punkt 1 i denna artikel. Sådana senare gjorda åtaganden skall anses utgöra en integrerande del av ratifikationen, godtagandet eller godkännandet och skall ha samma verkan från och med den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om en månad efter dagen för meddelandet.

4. Varje part skall tillse att det finns en yrkesinspektion anpassad till de nationella förhållandena.

Artikel B – Förhållandet till europeiska sociala stadgan och 1988 års tilläggsprotokoll

1. Ingen fördragsslutande part i europeiska sociala stadgan eller part i tilläggsprotokollet av den 5 maj 1988 får ratificera, godta eller godkänna denna stadga utan att anse sig bunden av åtminstone de bestämmelser som motsvarar de bestämmelser i europeiska sociala stadgan och, i tillämpliga fall, tilläggsprotokollet av vilka den var bunden.

2. Godtagande av förpliktelserna i varje bestämmelse i denna stadga skall från den dag då dessa förpliktelser träder i kraft för den berörda parten resultera i att motsvarande bestämmelse i europeiska sociala stadgan och, där så är tillämpligt, dess

tilläggsprotokoll av år 1988, upphör att gälla för den berörda parten i det fall att den parten är bunden av det förstnämnda instrumentet eller båda instrumenten.

DEL IV

Artikel C – Övervakning av genomförandet av åtagandena i denna stadga

Genomförandet av de rättsliga skyldigheterna i denna stadga skall underställas samma övervakning som den som gäller för europeiska sociala stadgan.

Artikel D – Kollektivt klagomål

1. De bestämmelser i tilläggsprotokollet till europeiska sociala stadgan som avser ett kollektivt klagomålsförfarande skall tillämpas på de åtaganden som ges i denna stadga med avseende på de stater som har ratificerat tilläggsprotokollet.

2. Varje stat som är obunden av det tilläggsprotokoll till europeiska sociala stadgan som inför ett kollektivt klagomålsförfarande får, när den avlämnar sitt ratifikations- godtagande eller godkännandeinstrument till denna stadga eller när som helst därefter genom meddelande till Europarådets generalsekreterare, förklara att den godtar övervakningen av dess förpliktelser enligt denna stadga i enlighet med det förfarande som anges i nämnda protokoll.

DEL V

Artikel E – Ickediskriminering

Åtnjutandet av de rättigheter som anges i denna konvention skall säkerställas utan någon åtskillnad såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationell härstamning eller socialt ursprung, hälsa, tillhörighet till nationell minoritet, börd eller ställning i övrigt.

Artikel F – Avvikelse i händelse av krig eller nationellt kristillstånd

1. I händelse av krig eller annat nationellt kristillstånd som hotar nationens existens får part vidta åtgärder som innebär avvikelse från dess förpliktelser enligt denna stadga i den mån läget oundgängligen kräver det och under förutsättning att åtgärderna inte strider mot dess övriga förpliktelser enligt internationell rätt.

2. Varje part som har utnyttjat denna rätt till avvikelse skall inom skälig tid hålla Europarådets generalsekreterare fullt underrättad om de vidtagna åtgärderna och skälen därför. Parten skall även underrätta generalsekreteraren om den tidpunkt då sådana åtgärder har upphört att gälla och de bestämmelser i stadgan som parten godtagit åter börjar tillämpas i full utsträckning.

Artikel G – Inskränkningar

1. Ett faktiskt förverkligande av de i del I angivna rättigheterna och principerna samt ett faktiskt åtnjutande av dessa i enlighet med vad som stadgas i del II förutsätter att ifrågavarande rättigheter och principer inte görs till föremål för andra inskränkningar eller begränsningar än de som anges i dessa delar av stadgan, med undantag för sådana bestämmelser som anges i lag och som är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle som garanti för andras fri- och rättigheter eller som skydd för samhällets intresse, den nationella säkerheten eller allmän hälsa eller moral.

2. De enligt denna stadga tillåtna inskränkningarna i häri angivna rättigheter och förpliktelser får endast tillämpas för de avsedda syftena.

Artikel H – Förhållandet mellan stadgan, inhemsk lagstiftning och internationella avtal

Bestämmelserna i denna stadga skall inte inkräkta på vad som stadgas i inhemsk lagstiftning eller i bilaterala eller multilaterala fördrag, konventioner eller överenskommelser som är i kraft eller kan komma att träda i kraft och som kan innehålla för

de skyddade personerna fördelaktigare bestämmelser.

Artikel I – Genomförande av gjorda åtaganden

1. Utan att det inverkar på de metoder för genomförande som stadgas i dessa artiklar, får de relevanta bestämmelserna i artiklarna 1-31 i del II i denna stadga genomföras genom

- a) lagar och andra förordningar,
- b) avtal mellan arbetsgivare eller arbetsgivarorganisationer och arbetstagarorganisationer,
- c) en kombination av dessa båda metoder,
- d) andra lämpliga åtgärder.

2. De åtaganden som härleder sig från bestämmelserna i artikel 2, punkterna 1-5 och 7, artikel 7, punkterna 4, 6 och 7, artikel 10, punkterna 1-3 och 5 samt artiklarna 21 och 22 i del II i denna stadga skall anses som uppfyllda om bestämmelserna i enlighet med punkt 1 i denna artikel tillämpas på det stora flertalet av de berörda arbetstagarerna.

Artikel J – Ändringar

1. Varje ändring till delarna I och II i denna stadga som syftar till att utsträcka de rättigheter som garanteras i denna stadga och varje ändring av delarna III-VI som föreslås av en part eller av regeringskommittén skall framföras till Europarådets generalsekreterare och av denne vidarebefordras till parterna i denna stadga.

2. Varje ändring som föreslås enligt bestämmelserna i punkt 1 i denna artikel skall prövas av regeringskommittén, som skall underställa ministerkommittén den antagna texten för godkännande efter samråd med parlamentariska församlingen. Sedan ministerkommittén har godkänt texten, skall den underställas parterna för godtagande.

3. Varje ändring i delarna I och II av denna stadga skall träda i kraft för de stater som har godtagit den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om en månad efter det att tre parter har underrättat generalsekreteraren om sitt godtagande av ändringen.

För varje part som därefter godtar ändringen, skall den träda i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om en månad efter det att den parten har underrättat generalsekreteraren om sitt godtagande av ändringen.

4. Varje ändring i delarna III- VI i denna stadga skall träda i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om en månad efter det att alla parter har underrättat generalsekreteraren om sitt godtagande av ändringen.

DEL VI

Artikel K- Undertecknande, ratificering och ikraftträdande

1. Denna stadga skall vara öppen för undertecknande av Europarådets medlemmar. Den skall ratificeras, godtas eller godkännas. Ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument skall deponeras hos Europarådets generalsekreterare.

2. Denna stadga skall träda i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om en månad efter den dag då tre medlemsstater i Europarådet har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av den i enlighet med punkt I i denna artikel.

3. För en medlemsstat som därefter uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av denna stadga, skall den träda i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om en månad efter det att ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumentet har deponerats.

Artikel L- Territoriell tillämpning

1. Denna stadga skall tillämpas på varje parts moderland. Varje regering som undertecknar stadgan får i samband därmed, eller då dess ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument deponeras, genom en till Europarådets generalsekreterare ställd förklaring ange vilket territorium som för detta ändamål skall betraktas som moderlandet.

2. Varje part som undertecknar stadgan får vid undertecknandet eller deponeringen av ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumentet, eller vid senare tidpunkt, genom ett till Europarådets generalsekreterare ställt meddelande förklara att stadgan helt eller delvis skall tillämpas på det eller de i förklaringen angivna utanför moderlandet belägna territorier för vilkas internationella förbindelser den parten är ansvarig eller för vilka parten åtar sig internationellt ansvar. Förklaringen skall utvisa vilka artiklar eller punkter av del II av stadgan som den parten godtar som bindande för de i förklaringen angivna territorierna.

3. Stadgan skall tillämpas på det eller de territorier som angivits i förklaringen från och med den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om en månad efter dagen då generalsekreteraren mottog förklaringen.

4. Varje part får därefter i fråga om ett eller flera av de territorier på vilka stadgan i enlighet med punkt 2 i denna artikel skall tillämpas i ett till Europarådets generalsekreterare ställt meddelande förklara att parten såsom bindande godtar artiklar eller numrerade punkter som inte tidigare godtagits med avseende på det eller territorierna. Sådana senare gjorda åtaganden skall anses utgöra en integrerad del av den ursprungliga förklaringen med avseende på territoriet i fråga och skall medföra samma verkan från den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om en månad efter den dag då generalsekreteraren mottog underrättelsen.

Artikel M- Uppsägning

1. Denna stadga får inte sägas upp av en part förrän efter utgången av en period om fem år från den dag då den trädde i kraft för parten i fråga, eller förrän efter utgången av varje följande tvåårsperiod, varvid i båda fallen meddelande om uppsägning skall delges Europarådets generalsekreterare sex månader i förväg, som därefter skall underrätta övriga parter om uppsägningen.

2. Varje part får i enlighet med vad som stadgas i föregående punkt säga upp vilken artikel eller punkt i del II som helst av stadgan som den har godtagit under förutsättning att den aldrig är bunden av mindre än 16 artiklar resp. 63 punkter och att berörda antalet artiklar eller punkter i fortsättningen skall innefatta de artiklar vilka parten utvalt bland dem som särskilt omnämns i artikel A 1b.

3. Varje part får på de villkor som anges i punkt 1 i denna artikel säga upp denna stadga eller någon av de artiklar eller punkter i del II av denna stadga med avseende på territorium för vilket stadgan är tillämplig i enlighet med en förklaring avgiven i överensstämmelse med artikel L 2.

Artikel N- Tillägg

Tillägget till denna stadga skall utgöra en integrerad del av densamma.

Artikel O- Meddelanden

Europarådets generalsekreterare skall meddela Europarådets medlemsstater och Internationella arbetsbyråns generaldirektör om

- a) undertecknande,
- b) deponering av ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument,
- c) dag för denna stadgas ikraftträdande i enlighet med artikel K,

d) förklaring gjord vid tillämpning av artikel A 2 och 3, artikel D 1 och 2, artikel F 2 samt artikel L 1-4.

e) Ändring i enlighet med artikel J,

f) Uppsägning i enlighet med artikel M,

g) Andra rättsakter, underrättelser eller meddelanden som rör denna stadga.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, undertecknat denna reviderade stadga.

Upprättad i Strasbourg den 3 maj 1996 på engelska och franska språken, vilka båda texter är giltiga, i ett enda exemplar som skall deponeras i Europarådets arkiv. Europarådets generalsekreterare skall överlämna bestyrkta avskrifter till varje medlemsstat i Europarådet samt till Internationella arbetsbyråns generaldirektör.

TILLÄGG TILL EUROPEISK SOCIAL STADGA (REVIDERAD)

Den europeiska (reviderade) sociala stadgans räckvidd med avseende på personer som åtnjuter skydd

1. Utan hinder av vad som stadgas i artikel 12.4 och artikel 13.4, skall bland de personer som omfattas av artiklarna 1-17 och 20-31 inbegripas utlänningar endast om de är medborgare i annan part och är lagligen bosatta i eller regelbundet arbetar inom vederbörande parts område; vid tolkning av nämnda artiklar skall dock beaktas vad som stadgas i artiklarna 18 och 19.

Denna tolkning utesluter inte att en part uträcker motsvarande rättigheter till att omfatta även andra personer.

2. Varje part skall tillförsäkra den som är flykting enligt den i Genève den 28 juli 1951 undertecknade konventionen angående flyktingars rättsliga ställning och enligt protokollet av den 31 januari 1967 som lagligen uppehåller sig inom dess terri-

torium en behandling som är så förmånlig som möjligt och som under alla förhållanden inte är mindre förmånlig än den parten åtagit sig enligt nämnda konvention eller enligt andra gällande internationella överenskommelser som är tillämpliga på sådana flyktingar.

3. Varje part skall tillförsäkra de personer som definieras som statslösa i konventionen angående statslösa personer rättsliga ställning undertecknad i New York den 28 september 1954 som lagligen uppehåller sig inom dess territorium en behandling som är så förmånlig som möjligt och som under alla förhållanden inte är mindre förmånlig än den parten åtagit sig enligt andra gällande internationella överenskommelser som är tillämpliga på sådana statslösa personer.

DEL I punkt 18 och DEL II artikel 18.1

Dessa bestämmelser skall inte anses beröra frågan om tillträde till de fördragsslutande parternas territorier eller inverka på bestämmelserna i europeiska bosättningskonventionen som undertecknades i Paris den 13 december 1955.

DEL II

Artikel 1.2

Denna bestämmelse skall inte tolkas såsom innebärande vare sig förbud mot eller godkännande av organisations-klausuler eller motsvarande praxis.

Artikel 2.6

En part får bestämma att denna bestämmelse inte skall tillämpas på arbetstagare

1. som har ett anställningsavtal eller anställningsförhållande för en tid kortare än en månad och/eller en arbetsvecka som är kortare än åtta timmar,

2. när anställningsavtalet eller anställningsförhållandet är av tillfällig och/eller speciell beskaffen-

het under förutsättning att i dessa fall det motiveras av objektiva skäl.

Artikel 3.4

Vad gäller denna bestämmelse skall funktionerna, organisationen och de organisatoriska förhållandena för dessa tjänster bestämmas i enlighet med nationella lagar eller förordningar, kollektivavtal eller andra åtgärder som är lämpliga enligt de nationella förhållandena.

Artikel 4.4

Denna bestämmelse skall tolkas så att den inte förbjuder omedelbart avskedande på grund av allvarlig förseelse.

Artikel 4.5

En part kan göra det åtagande som krävs i denna punkt om det stora flertalet arbetstagare inte tillåts vidkännas avdrag på lön vare sig enligt lag, kollektivavtal eller skiljedom; undantag får endast göras beträffande de personer som inte omfattas av sådan lagstiftning, kollektivavtal eller skiljedom.

Artikel 6.4

Varje part får för sitt eget vidkommande i lag reglera utövandet av strejkrätten förutsatt att varje ytterligare inskränkning i denna rätt kan motiveras i enlighet med bestämmelserna i artikel G.

Artikel 7.2

Denna bestämmelse hindrar inte parterna från att i sin lagstiftning bestämma att minderåriga, som inte har uppnått den lägsta bestämda åldern, får utföra arbete i den mån det är absolut nödvändigt för deras yrkesutbildning under förutsättning att sådant arbete utförs i enlighet med de villkor som föreskrivs av behörig myndighet och att åtgärder vidtas för att skydda dessa minderårigas säkerhet och hälsa.

Artikel 7.8

En part får göra det åtagande som krävs i denna punkt om parten handlar i åtagandets anda genom att i lag utfärda bestämmelser av innebörd att det stora flertalet personer under 18 år inte får utföra nattarbete.

Artikel 8.2

Denna bestämmelse skall inte tolkas så att den innebär ett absolut förbud. Undantag kan göras t.ex. i följande fall:

1. om en kvinnlig arbetstagarare har gjort sig skyldig till förseelser som motiverar avbrytande av anställningsförhållandet,
2. om ifrågavarande företag upphör med sin verksamhet,
3. om den tid som anges i anställningsavtalet har löpt ut.

Artikel 12.4

Orden dock med förbehåll för de villkor som stadgas i ifrågavarande överenskommelser i inledningen till denna punkt innebär bl.a. att en part med avseende på förmåner som utbetalas oberoende av om försäkringspremier har betalats eller ej, får uppställda krav om bosättning under en viss tid innan den beviljas medborgare i annan part sådana förmåner.

Artikel 13.4

Länder som inte är parter i europeiska konventionen om social och medicinsk hjälp får ratificera stadgan beträffande denna punkt under förutsättning att den beviljar medborgare i övriga parter en behandling som står i överensstämmelse med bestämmelserna i nämnda konvention.

Artikel 16

Det skydd som avses i denna bestämmelse skall anses täcka familjer med en ensamstående förälder.

Artikel 17

Denna bestämmelse skall anses täcka alla personer under 18 år om inte myndighetsåldern enligt den lagstiftning som dessa omfattas av uppnås tidigare utan att detta skall inverka på de övriga relevanta bestämmelserna i stadgan, särskilt artikel 7.

Detta medför ingen skyldighet att tillhandahålla obligatorisk undervisning upp till nämnda levnadsålder.

Artikel 19.6

Vid tillämpningen av denna bestämmelse skall uttrycket utländsk arbetstagarare familj anses innefatta åtminstone arbetstagararens maka/make och ogifta barn så länge dessa anses vara minderåriga i den mottagande staten och är ekonomiskt beroende av den migrerande arbetstagararen.

Artikel 20

1. Frågor som rör socialförsäkringsförmåner, liksom andra bestämmelser rörande arbetslöshetsersättning, ålderspension och efterlevandeförmåner, får undantas från tillämpningsområdet för denna artikel.

2. Bestämmelser om skydd för kvinnor, särskilt i fråga om graviditet, barnsörd och tiden omedelbart därefter, skall inte anses som diskriminering enligt denna artikels mening.

3. Denna artikel skall inte hindra att andra särskilda åtgärder vidtas i syfte att undanröja faktiska brister i jämställdhet.

4. Arbetsuppgifter som på grund av sin art eller det sammanhang i vilka de utförs endast kan anförtros till personer av ettdera könet, får undantas från tillämpningsområdet för denna artikel eller i

vissa av dess bestämmelser. Denna bestämmelse skall inte tolkas som ett krav på parterna att i lagar och förordningar införa en förteckning över arbetsuppgifter som på grund av sin art eller det sammanhang i vilka de utförs kan förbehållas personer av ettdera könet.

Artiklarna 21 och 22

1. Vid tillämpning av dessa artiklar skall uttrycket arbetstagarrepresentanter avse personer som erkänns som sådana i enlighet med nationell lagstiftning eller praxis.

2. Uttrycket nationell lagstiftning eller praxis inbegriper i förekommande fall, utöver lagar och andra förordningar, kollektivavtal, andra avtal mellan arbetsgivares och arbetstgares representanter, seder och bruk samt relevant rättspraxis.

3. Vid tillämpning av dessa artiklar skall uttrycket företag anses avse en verksamhet bestående av konkreta och abstrakta delar, vare sig den är juridisk person eller ej, som bildats i syfte att framställa varor eller erbjuda tjänster i vinstsyfte och med befogenhet att fastställa sin egen marknadspolitik.

4. Religiösa samfund och deras institutioner får undantas från tillämpning av dessa artiklar även om dessa institutioner är företag enligt betydelsen i punkt 3 ovan. Inrättningar som bedriver verksamhet som kännetecknas av vissa ideal eller vägleds av bestämda moralbegrepp, ideal och begrepp som är skyddade av nationell lagstiftning, får undantas vid tillämpningen av dessa artiklar i den utsträckning som är nödvändig för att skydda företagets inriktning.

5. När de rättigheter som anges i dessa artiklar i en stat utövas på företagets olika arbetsplatser skall den berörda parten anses uppfylla de skyldigheter som härrör från dessa bestämmelser.

6. Parterna får undanta företag med färre än ett visst antal arbetstgare, som skall bestämmas i enlighet med nationell lagstiftning eller praxis, från tillämpningen av dessa artiklar.

Artikel 22

1. Denna bestämmelse skall varken inverka på staternas befogenheter och skyldigheter vad avser hälso- och säkerhetsföreskrifter för arbetsplatser eller på de befogenheter och skyldigheter som tillkommer de organ som ansvarar för övervakning och tillämpning av dessa.

2. Med uttrycken sociala och sociokulturella tjänster och arrangemang skall avses de sociala och/eller kulturella arrangemang som vissa företag tillhandahåller sina arbetstgare, såsom personalvård, motionsanläggningar, amningsrum, bibliotek, ferieläger för barn m.m.

Artikel 23.1

Vid tillämpning av denna punkt skall uttrycket så länge som möjligt avse de äldres fysiska, mentala och intellektuella förmåga.

Artikel 24

1. Vid tillämpningen av denna artikel skall uttrycket uppsägning anses betyda upphörande av anställning på arbetsgivarens initiativ.

2. Denna artikel skall anses täcka alla arbetstgare; en part får dock undanta följande kategorier av arbetstgare från att åtnjuta skydd av alla eller några av bestämmelserna:

a) arbetstgare som anställs för viss tid eller visst arbete,

b) arbetstgare som genomgår en provanställning eller som tjänstgör under en kvalificeringstid före fast anställning, under förutsättning att provtiden eller kvalificeringstiden har bestämts på förhand och är av skäligen varaktighet,

c) arbetstgare som anställs tillfälligt för en kort tid.

3. Vad avser denna artikel skall följande omständigheter inte utgöra giltigt skäl för uppsägning:

DEN REVIDERADE EUROPEISKA SOCIALA STADGAN

a) medlemskap i en facklig organisation eller deltagande i facklig verksamhet utom arbetstid eller, med arbetsgivarens medgivande, under arbetstid,

b) att någon kandiderar till, utövar eller har utövat uppdrag som arbetstagarrepresentant,

c) att någon har gett in klagomål eller deltagit i ett rättsligt förfarande mot en arbetsgivare, vilket innebär påstående om överträdelse av lag eller annan förordning eller vänt sig till behörig myndighet,

d) ras, hudfärg, kön, civilstånd, familjeansvar, graviditet, religion, politisk uppfattning, nationell härkomst eller socialt ursprung,

e) frånvaro från arbetet på grund av moderskap eller föräldraledighet,

f) tillfällig frånvaro från arbetet på grund av sjukdom eller skada.

4. Det skall anses att ekonomisk ersättning eller annan vederbörlig gottgörelse vid uppsägning utan giltigt skäl skall bestämmas i enlighet med nationella lagar och förordningar, kollektivavtal eller på annat sätt som är tillämpligt enligt de nationella förhållandena.

Artikel 25

1. Det skall anses att en behörig nationell myndighet kan, genom undantag och efter samråd med arbetsgivarnas och arbetstagarnas organisationer, utesluta vissa kategorier av arbetstagare från det skydd som avses i denna bestämmelse på grund av den speciella arten av deras anställningsförhållanden.

2. Det skall anses att definitionen av uttrycket insolvens skall fastställas i enlighet med nationell lagstiftning och praxis.

3. Arbetstagarnas fordringar som täcks av denna bestämmelse skall omfatta minst

a) lönefordringar som gäller lön för en bestämd period, som inte får vara kortare än tre månader

enligt ett system med förmånsrätt och åtta veckor enligt ett garantisystem, före insolvensen eller upphörande av anställningen,

b) fordringar avseende inestående semesterlön som grundar sig på arbete utfört under året då insolvensen inträffade eller anställningen upphörde,

c) fordringar på inestående ersättning avseende andra slag av betald frånvaro härrörande från en bestämd period som inte får vara kortare än tre månader enligt ett system med förmånsrätt och åtta veckor enligt ett garantisystem, före insolvensen eller upphörande av anställningen.

4. Nationella lagar och förordningar får begränsa det skydd som ges arbetstagares fordringar till ett bestämt belopp vilket skall ligga på en socialt acceptabel nivå.

Artikel 26

Denna artikel skall inte anses påfordra lagstiftning av parterna.

Punkt 2 skall inte anses omfatta sexuella trakasserier.

Artikel 27

Denna artikel skall anses vara tillämplig för manliga och kvinnliga arbetstagare med familjeansvar för egna av dem beroende barn samt för annan medlem av den närmaste familjen som påtagligt behöver deras omvårdnad eller stöd där sådant ansvar begränsar deras möjligheter att förbereda, engagera sig i, delta i eller förkovra sig i förvärvsverksamhet. Begreppen beroende barn och andra medlemmar av den närmaste familjen som påtagligt behöver deras omvårdnad och stöd avser personer som definieras som sådana i den berörda statens nationella lagstiftning.

Artiklarna 28 och 29

Vid tillämpning av dessa artiklar betyder begreppet arbetstagarrepresentanter personer som er-

DEN REVIDERADE EUROPEISKA SOCIALA STADGAN

känns som sådana i enlighet med nationell lagstiftning eller praxis.

DEL III

Stadgan innebär en rättslig, internationell förpliktelse vars uppfyllande uteslutande är underställt den övervakning som avses i dess del IV.

Artikel A 1

Det skall anses att de numrerade punkterna får innehålla artiklar bestående av endast en punkt.

Artikel B 2

Med avseende på artikel B 2 motsvarar bestämmelserna i den reviderade stadgan bestämmelserna i stadgan med samma nummer på artiklar och punkter med undantag för

- a) artikel 3.2 i den reviderade stadgan, som motsvarar stadgans artikel 3.1 och 3.3,
- b) artikel 3.3 i den reviderade stadgan, som motsvarar stadgans artikel 3.2 och 3.3,
- c) artikel 10.5 i den reviderade stadgan, som motsvarar stadgans artikel 10.4,

d) artikel 17.1 i den reviderade stadgan, som motsvarar stadgans artikel 17.

DEL V

Artikel E

En differentierad behandling som är objektivt och skäligt motiverad skall inte anses vara diskriminerande.

Artikel F

Begreppet krig eller annat nationellt kristillstånd skall också täcka krigshot.

Artikel I

Arbetstagare som är uteslutna i enlighet med tillägget till artiklarna 21 och 22 skall inte medräknas vid beräkning av antalet berörda arbetstagare.

Artikel J

Begreppet ändring skall utsträckas till att täcka även införande av nya artiklar i stadgan.
